

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Examensarbete 15 hp – Journalistik

Idyllen som krossas

En kvalitativ studie om hur lokalpress och kvällspress gestaltar en bygd efter ett mord

Författare: Maria Andersson
Bergström

Författare: Emma Hällgren

Handledare: Anette Forsberg

Examinator: Renaud de La Brosse

Termin: HT18

Ämne: Journalistik

Nivå: Kandidat

Abstract

Author: Maria Andersson Bergström & Emma Hällgren

Title: “When death strikes in the local community”- A critical discourse analysis of how the local newspaper and the tabloids portrays the local community after a murder.

Location: Linnaeus University

Language: Swedish

Number of pages: 38

The aim of this study is to examine how the local newspapers (Barometern, Falu-kuriren, Hudiksvalls tidning, Skaraborgs Allehanda) and the tabloid (Aftonbladet) portray the local community in a village after a murder occurred and how it affects the image of the village over time. In this study we therefore studied four different murders that occurred in small Swedish villages. We analysed how the newspapers construct the imagined community after the murder and what similarities and differences they have.

In this study we applied the critical discourse analysis and in total we investigated twelve articles that all had social constructions and therefore were relevant for the study. The results show that both the local newspapers and the tabloid Aftonbladet portrayed that the murders had a huge impact on the community. The safe place that they once knew is gone and therefore they seek support in each other and stand united. The victim gets more space in the articles than the perpetrator. We also discovered that you don't have to live in the village to be a part of the community as long as you show compassion. The difference showed that the local newspapers only included the locals to mourn while the evening paper included the whole nation to be a part of the imagined community.

Nyckelord

Aftonbladet, Barometern, Falu-kuriren, Hudiksvalls tidning, Skaraborgs Allehanda, journalism, media, tabloid, local newspaper, victim, perpetrator, crime, local community, critical discourse analysis.

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Syfte	1
1.1.1 Frågeställningar	2
1.1.2 Syftets relevans	2
2 Bakgrund	3
2.1 Fallet i Blomberg	3
2.2 Fallet i Njutånger	3
2.3 Fallet i Stjärnsund	4
2.4 Fallet i Orrefors	4
3 Teoretiska perspektiv	5
3.1 Kritisk diskurs	5
3.2 Föreställd gemenskap och Identitetsskapande	6
3.3 Strukturen i döden	8
3.4 Nyhetsvärdering	9
4 Tidigare forskning	11
5 Metod	13
5.1 Kritisk diskursanalys	13
5.2 Frågor till texten	14
5.3 Material och avgränsningar	14
5.3.1 Urvalet	15
5.4 Metodkritik	17
5.5 Forskningsetiska överväganden	18
6 Analys	19
6.1 Den skadade bygden	19
6.2 Den otrygga bygden	21
6.3 Bygden som anhörig	23
6.3.1 Nedstämdheten i bygden	24
6.4 Den gemensamma sorgen	25
6.4.1 Yrkespersoner deltar i bygdens sorg	27
6.5 Engagemanget	28
6.6 Hoppet om framtiden	30
6.7 Sammanfattning	31
7 Diskussion och slutsats	32
8 Förslag till vidare forskning	36
Referenser	37
Bilagor	I

1 Inledning

Den här studien handlar om hur journalistiken gestaltar en bygds föreställda gemenskap när det sker ett mord i bygden. Flera tidigare studier fokuserar på hur den närmaste kretsen till offret berörs av ett mordfall, men vi har valt att studera hur hela bygden reagerar när ordningen blir rubbad. Lundin (2006) menar att en olycka eller katastrof av något slag påverkar samhället på flera sätt och att medier påverkar både de närmast berörda och allmänheten. Lundin (2006) nämner även att det är svårt för medborgare att förneka vad som hänt i deras närhet och därmed är tragiken mer påtaglig. Eftersom mordfall är något som berör så pass många och ibland hela landet är det intressant att undersöka hur journalistiken gestaltar denna sorg.

Vi har valt att betrakta bygden som en föreställd gemenskap, vilket Anderson (1993) beskriver som en känsla av gemenskap med andra. Det behöver nödvändigtvis inte vara med människor som de tidigare träffat, utan den föreställda gemenskapen bygger på vetskapen att de har något gemensamt, i dessa fall sorgen över det som inträffat. Varför vi valt att studera hur journalistiken gestaltar den föreställda gemenskapens förändring är för att när ett mord sker så förmedlar ofta medier denna händelse. Därför har medier även en avgörande roll i hur den gemensamma uppfattningen blir bland allmänheten (Höijer 2008).

Det vi kommer att undersöka i denna studie är hur lokaltidningar och kvällstidningar väljer att gestalta hur människorna i bygden reagerar efter att en ung person som tillhör den specifika bygden blivit mördad. De händelser som kommer vara en del av undersökningen är mordena på Lisa Holm, Tova Moberg, Engla Höglund och Karolina Johansson. Vi valde att inkludera flera fall i studien för att få ett bredare perspektiv på hur en föreställd gemenskap kan framställas och hur den förändras. Anledningen till att vi valde fall med flickor som offer var för att vi ville analysera rapporteringen av flera liknande fall.

1.1 Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur lokaltidningar och en kvällstidning gestaltar en bygds föreställda gemenskap när ett mord har inträffat i området. Detta involverar hur journalister väljer att gestalta bygdens reaktion och bygdens hantering av den sorg som uppstår. Anledningen till att vi valt att studera en kvällstidning och fyra lokaltidningar

är för att kvällstidningen är rikstäckande och lokaltidningen är regional. Vi kommer även studera om det finns några likheter och skillnader i hur lokaltidningar kontra en kvällstidning rapporterar. Detta kommer att undersökas i den rikstäckande kvällstidningen Aftonbladet samt lokaltidningarna Barometern, Falu-kuriren, Hudiksvalls tidning och Skaraborgs Allehanda. För att besvara frågeställningarna görs ett strategiskt urval av artiklar från respektive tidning och sedan genomförs en kritisk diskursanalys av urvalet. Anledningen att vi valt att genomföra en kritisk diskursanalys är för att den ifrågasätter varför texten är uppbyggd på ett visst sätt och vem journalisten gett makten att tala i artiklarna. För att kunna genomföra vår analys kommer vi utgå från två frågeställningar.

1.1.1 Frågeställningar

Frågeställningarna som undersöks i denna studie är:

1. Hur konstruerar lokaltidningen och kvällstidningen bygdens föreställda gemenskap efter ett mord?
2. Vad finns det för likheter och skillnader mellan lokaltidningens och kvällstidningens gestaltning av bygden?

1.1.2 Syftets relevans

Syftet med den här studien är att den ska bidra till en större förståelse kring lokaltidningarnas och kvällstidningarnas gestaltning av bygden i samband med uppmärksammade mord. Studien är relevant eftersom dessa mord fick stor medial uppmärksamhet och engagerade många både i den berörda bygden och över hela landet.

Denna studie lyfter fram nyhetsjournalistikens gestaltning av människorna i bygdens sorg, istället för att endast fokusera på de som är direkt berörda. Detta anser vi vara intressant att studera då bygden lätt kommer i skymundan för de närmast berörda och att dessa små samhällen inte är vana att hamna i mediernas centrum och få så mycket fokus på sig. Därför kan det vara en intressant belysning inför den fortsatta nyhetsrapporteringen, just hur journalistiken framställer den rubbade ordningen i bygden. Det är även intressant att studera om det finns skillnader i gestaltningen kring bygdens känsla för förövaren. Både i fallen där gärningsmannen tillhör den föreställda gemenskapen, alltså kommer från bygden, samt där gärningsmannen inte varit en del av bygden. I de olika fall som var grunden till vårt empiriska material var gärningsmannen antingen från bygden eller inte. Därmed är det även intressant att studera om det finns

skillnader och likheter i hur de lokala tidningarna gestaltar detta kontra den rikstäckande kvällstidningen.

2 Bakgrund

I det här kapitlet redogörs det vad som hänt i mordet enligt domarna från tingsrätterna, för att på så sätt skapa en klarare bild av mordet som ligger till grund för vår studie.

2.1 Fallet i Blomberg

Enligt domen från Skaraborgs tingsrätt (2015) så skulle 17-åriga Lisa Holm kvällen den 7 juni 2015 ta sig hem från sitt sommarjobb vid Blombergs säteri i Källby med sin moped. Hon skickade ett sms till sin pappa där hon skrev att hon skulle börja åka. När hon över en timme senare inte kommit hem ännu beslutade sig pappan för att åka och leta efter henne. Väl framme vid sommarjobbet upptäcker Lisa Holms pappa hennes moped med nycklarna i tändningslåset, men ingen Lisa Holm. Hon anmäldes försvunnen senare den kvällen.

Kommande dagar upptäcktes fynd runt om sommarjobbet där en förundersökning drogs igång och senare kopplades även Missing People in i sökandet. Fem dagar efter försvinnandet befann sig några från Missing People på en gård där ytterligare fynd gjordes. De träffade även två personer som de fattade misstankar om och kontaktade därmed polis. Senare under kvällen hittades Lisa Holm död.

Tre personer anhölls kommande natt och begärdes senare häktade. Efteråt släpptes två av de tre misstänkta fria, och den tredje personen, en man, dömdes till livstids fängelse och utvisning (Skaraborgs tingsrätt i mål B 1902-15). En dom som Göta hovrätt (2016) fastställde.

2.2 Fallet i Njutånger

I domen från Hudiksvalls tingsrätt (2018) står det att 19-åriga Tova Moberg från Njutånger följde med sin före detta pojkvän hem till honom kvällen den 13 maj 2017. Morgonen därpå upptäcker Tova Mobergs mamma att hon inte kommit hem och började söka efter henne. Enligt Tova Mobergs väninna hade de kontakt via telefonen under kvällen och natten som Tova Moberg försvann. Sista gången de hördes av

bestämdes att de skulle höras av igen en timme senare, vilket aldrig skedde. Tova anmäldes försvunnen under eftermiddagen.

Följande natt greps den före detta pojkvännen och senare hittades Tova Moberg död. Han dömdes senare till livstids fängelse för mordet på Tova Moberg (Hudiksvalls tingsrätt i mål B 1071-17). En dom som Hovrätten för Nedre Norrland (2018) fastställde.

2.3 Fallet i Stjärnsund

Enligt Falu tingsrätts dom (2008) skulle tioåriga Engla Höglund, från Stjärnsund, lördagen den 5 april 2008 cykla hem från en fotbollsträning. Engla Höglund och hennes mamma höll telefonkontakt under färden, men när Engla inte längre svarade blev mamman orolig och bestämde sig för att möta upp henne. Englas cykel hittades då en bit in i skogen och mamman anmälde Engla Höglund försvunnen.

En omfattande polisinsats inleddes under eftermiddagen som fortgick i flera dagar. Ett vittne trädde senare fram med fotografier från det aktuella området vid tillfället då Engla Höglund försvann. På fotografierna syntes en bil som kunde kopplas till en man som ett tag senare även häktades för misstänkt människorov efter att spår av mannen kunde säkras på den aktuella platsen. Han erkände senare mordet på Engla Höglund och dömdes livstids fängelse för mord samt för våldtäktsbrott och barnpornografibrott (Falu tingsrätt i mål nr B 1032-08).

2.4 Fallet i Orrefors

Kalmar tingsrätt (2000) skriver i domen att den 26 maj 2000 tältade några ungdomar vid Äppelgården som är beläget i närheten av Orrefors i Småland. Vid midnatt åkte en 16-årig pojke med sin moped till tältplatsen tillsammans med sin vän. När pojkarna kom fram till platsen började de köra runt tälten, varvid tioåriga Karolina Johansson som befann sig i ett av tälten bad dem att lämna.

Båda pojkarna väljer att åka hem och lägga sig, men den 16-åriga pojken vaknade senare upp och gick tillbaka till tälten. Pojken hade då med sig en morakniv, som enligt tingsrättens dom var till för att skrämma barnen. Väl på plats så skar pojken upp tältduken och lutade sig in med överkroppen. Vid detta tillfälle skadades två flickor av morakniven, en av dem var Karolina Johansson som senare avled av skadorna. Den 16-

årige pojken erkände brottet och dömdes senare till slutet rättspsykiatrisk vård (Kalmar tingsrätt i mål nr B 1211-00).

3 Teoretiska perspektiv

För att besvara våra frågeställningar i studien kommer vi använda oss av olika teoretiska perspektiv som beskrivs i detta kapitel.

3.1 Kritisk diskurs

Kritisk diskursanalys ligger till grund för denna studie eftersom den identifierar de sociala strukturerna. När människor socialiserar sig och interagerar med varandra kallas det för diskurs, detta kan till exempel ske via skrift eller samtal (Berglez 2010). Vid dessa dialoger skapas grupperingar och enligt Marianne Winther Jørgensen och Louise Phillips (2000) avgör detta vad vi människor säger och hur vi agerar, därefter formas identiteten. Diskurser gör inte skillnad på det enskilda och kollektiva. Det finns till exempel ingen gräns från att identifiera sig som en enskild kvinna, istället ingår kvinnan i gruppen kvinnor (Winther Jørgensen & Phillips 2000).

Enligt Marianne Winther Jørgensen och Louise Phillips (2000) är målet med den kritiska diskursanalysen att synliggöra de olika sociala strukturerna som finns i samhället, eftersom diskursen både "*formar och speglar*" samhället, till exempel maktförhållanden mellan män och kvinnor.

En viktig del av gruppbildningen är representationen. Gruppen byggs upp av ord och skapar en social gemenskap. Vid olika sammanträden eller i det offentliga behöver inte alla närvara för att föra gruppens talan, viljan kan istället representeras av en utvald person (Winther Jørgensen & Phillips 2000).

Diskursen ger en förväntning på hur individen ska bete sig i gruppen, till exempel en pappa i familjen. Han förväntas arbeta och värna om sin familj. Detta kallas enligt Winther Jørgensen och Phillips (2000) för interpellationer. Dessa förväntningar förekommer även i yrkeslivet där man blir tilldelad olika positioner. Winther Jørgensen och Phillips (2000) ger ett exempel om läkare och patient, båda parter förväntas agera och tala på ett visst sätt. Det är läkaren som kan säga till patienten om något står fel till med dennes hälsa. Finner läkaren inget fel, men patienten ifrågasätter detta överskrids

en social regel och patienten stämplas som en hypokondriker, läkaren har därför en stor auktoritet.

Denna auktoritet går att applicera på polisen i denna studie. Polisen förväntas kunna berätta vad som skett när brottet begåtts och sedan utifrån detta hitta en misstänkt gärningsman. Även journalister har auktoritet som kommer med förväntning. Journalisten konstruerar en nyhet som ska återberätta vad som hänt. Journalisten väljer vinkeln på nyheten och väljer därefter specifika personer som ska föra gemenskapens talan.

3.2 Föreställd gemenskap och Identitetsskapande

Ett annat begrepp som är relevant för studien är “den föreställda gemenskapen”.

Benedict Anderson (1993) menar att den skapas genom vetskapen om en gemensam angelägenhet. Exempelvis en medborgare som känner en gemenskap med alla i samhället trots att de aldrig kommer känna, eller ens höra talas om varenda en som tillhör samhället. Även John B. Thompson (2001) diskuterar gemenskap, men fokuserar på hur människor skapar identitet. Där skiljer Thompson (2001) på den egna identiteten och den identitet som existerar i en gemenskap. Den första identiteten handlar om hur man ser sig själv, vilka kunskaper man besitter och vilka möjligheter man har. Den andra varianten, “kollektiv identitet” handlar om hur man ser sig själv som en del av en social grupp av individer där det finns både en gemensam historia och ett gemensamt öde.

I en föreställd gemenskap sker det även interaktioner mellan personerna i gruppen, och interaktion är även relevant för studien eftersom det är ett tillvägagångssätt för att bli inkluderad i den föreställda gemenskapen. Thompson (2001) har delat in interaktioner i tre olika varianter. De är följande:

- Interaktion ansikte mot ansikte
 - Detta handlar om att människor möts upp och deltar samtidigt tillsammans. I denna stund finns de där för varandra och blir förstådda, inte endast genom tal, utan även genom kroppsspråk (Thompson 2001).
- Medierad interaktion

- Med medierad interaktion menas exempelvis telefonsamtal och sociala medier. Det möjliggör för människor att delta i en gemenskap även om de inte befinner sig på plats fysiskt (Thompson 2001).
- Medierad kvasiinteraktion
 - Det syftar på sociala relationer som uppstår via massmedier. Den kan skapa en intimitet som gör att mottagaren känner en vänskap till människan som det handlar om i nyhetssändningen. Detta skulle exempelvis kunna vara ett mordoffer som människan aldrig träffat, men ändå känner en sorg över att ha “förlorat” (Thompson 2001).

Interaktion är även viktigt i en sorgprocess, detta menar Nancy S. Hogan och Lee A. Schmidt (2002). Att ha någon att prata med under sin sorgprocess skapar ny förståelse för sig själv, den omkomne och omgivningen (Hogan & Schmidt 2002). Sorgen över någon som mördats skapar en gemenskap till den omkomna. Den sörjande känner sig även mer upprörd över händelsen än de som sörjer någon som avlidit av naturliga orsaker (Silverman, Range & Overholser 1994).

Även offer och förövare är antingen inkluderade eller exkluderade i en föreställd gemenskap. Ideologiskt anses offret vara inkluderande då allmänheten ser offret som “en av oss”, medan förövaren står utanför, exkluderad. Vid fall där förövaren har setts som “en av oss” kan det rubba den ideala och eftersträvansvärda bilden människor skapat då det kan finnas ett behov för människor att hitta en ansvarig för brottet (Lindgren & Lundström, 2010).

Nils Christie (2001) skriver om den idealiska gärningsmannen och brottsoffret, som behöver varandra för att kunna skapa den perfekta historien. Christie (2001) menar att ett idealiskt brottsoffer är någon som utan några större omständigheter uppfattas som ett offer i samhället, samtidigt som den idealiska gärningsmannen utan några större svårigheter ska kunna identifieras som en gärningsman. Däremot finns olika kriterier som måste uppfyllas för att de båda ska kunna ses som ideala. Offret ska helst vara väldigt ung, gammal eller sjuk. Offret ska befinna sig på fel plats vid fel tidpunkt när brottet inträffar. Gärningsmannen ska vara en främling, fysiskt överordnad offret och ha onda avsikter. Är offret istället en prostituerad som håller på med droger och gärningsmannen en man som råkar döda kvinnan blir berättelsen mer problematisk.

Den föreställda gemenskapen kan vara framträdande i beskrivningen av brottsoffret och gärningsmannen. Ester Pollack (2008) skriver att fokuset på brottsoffret i medier inte endast innefattar individen som blivit utsatt, utan även vänner, arbetsplatsen eller staden. Pollack (2008) tar upp skotten i Knutby som ett exempel, där två människor blev skjutna till döds. Efter händelsen förklarades invånarna i byn som offer i medierna. Anette Forsberg (2012) påpekar att den publika döden skapar en igenkänningsfaktor hos dem som har en koppling till platsen där brottet eller olyckan inträffade. Där finns gemensamma värderingar för hur man ska reagera på det inträffade. Händer till exempel ett mord i Kalmar måste individen ta efter andra Kalmarbors reaktioner för att kunna ingå i sfären av samhörighet. Detta visar en gemenskap i ett större sammanhang, där människor kan komma samman och finnas där för varandra, även om den enda gemensamma nämnaren för stunden är deras tillhörighet till samma bygd. Detta behövs för att kunna tolka hur pressen konstruerar bygdens gemenskap i nyhetsartiklarna.

3.3 Strukturen i döden

Trots att journalisten själv väljer hur en nyhet ska konstrueras används en viss typ av struktur när de skriver artiklar. Detta kallar Lindgren och Lundström (2010) för den narrativa ansatsen. Tzevetan Todorov (1975) menar att det finns en viss modell som går att applicera på alla artiklar som finns, Todorov kallar detta för, jämvikt, störning, erkännande av störningen, försök att reparera störningen och ny jämvikt. Lindgren och Lundström (2010) har utvecklat Tzevetan Todorovs modell ur ett brottsofferperspektiv.

- **Livet innan händelsen** (*jämvikt*)
 - Lindgren och Lundström (2010) förklarar att mediernas berättande tar vid i hur livet såg ut innan brottet inträffade. Medierna förmedlar att allt var frid och fröjd. En positiv bild av offrets liv förs fram.

- **Chock och hjälplöshet** (*störningen*)
 - När brottet inträffar rubbas ordningen. Människor som befinner sig i området blir skrärade och har svårt att acceptera att idyllen har krossats. Eftersom händelsen är oväntad är även människorna förvirrade och har svårt att veta hur de ska hantera den uppstådda situationen (Lindgren & Lundström 2010).

- **Det svåra livet efteråt** (*erkännande av störningen*)
 - När de berörda människorna kommit till insikt om vad som hänt väljer medierna att berätta vilken negativ inverkan brottet haft hos de berörda, till exempel svårigheter att sova och en rädsla att ondskan ska återupprepa sig (Lindgren & Lundström 2010).

- **Bearbetning** (*försök att reparera störningen*)
 - Det är svårt att återhämta sig och livet kommer aldrig kunna bli som det en gång var, men med hjälp av stöttande människor blir tillvaron lite bättre (Lindgren & Lundström 2010).

- **Åter till trygghet** (*ny jämvikt*)
 - Lindgren och Lundström (2010) berättar att det allra sista steget i den narrativa ansatsen är när de drabbade av brottet kan finna en form av trygghet. Medierna berättar om en acceptans för det som inträffat. Många gånger har de berörda kunnat gå vidare och återgått till något som i alla fall liknar deras gamla liv.

Den narrativa ansatsen visar typiska reaktioner från människorna runt omkring offret och vilka strategiska val medier gör när de väljer att framställa sina artiklar. Denna struktur synliggör i sin tur den föreställda gemenskapen som uppstår i bygden när döden infinner sig, vilket är användbart i denna studie.

3.4 Nyhetsvärdering

Vi vill undersöka hur bygden framställs i kvällstidningen och lokaltidningarna efter ett mord och därför är det viktigt att förstå vad det är som prioriteras i nyheten och varför medier väljer att skriva om den. Därför innefattar denna studie nyhetsvärderingsteorin som enligt Marina Ghersetti (2012) innebär vilka nyheter medier värderar vara tillräckligt intressanta för att finnas på deras plattform. Ghersetti (2012) menar att

framställningen av en nyhet avgör vilken bild mottagaren får av samhället och formar därefter dennes värdering och åsikt. Ghersetti (2012) skriver att det finns fyra olika faktorer som avgör vad som blir en nyhet och kallar dessa faktorer för närhet, sensation/avvikelse, elitcentrering och förenkling. Vi har valt att fokusera på sensation och avvikelser samt närheten eftersom artiklarna som analyseras innehåller dessa faktorer.

Närheten syftar på det som precis äger eller ägt rum och innebär hur nära det som inträffat är rent geografiskt samt hur lätt människor har att relatera till det. Tsunamin i Sydostasien 2004 är till exempel långt bort geografiskt, men medborgarna i Sverige kunde känna för offrena eftersom det var en katastrof som drabbade medborgare av det västerländska samhället. Enligt Ghersetti (2012) är närheten till läsarna viktig för nyhetens samhällsrelevans och därför brukar medier återkommande rapportera om händelser som liknar varandra, till exempel olika naturkatastrofer och i detta fallet mord.

Ghersetti (2012) förklarar att sensationen/avvikelsen innebär att nyheten kommer plötsligt, är ovanlig och oförutsägbar. Einar Østgaard (1968) påstår att alla nyheter innehåller en viss del av sensation, eftersom det aldrig skulle rapporteras av medier om det inte var det. Negativa nyheter som exempelvis brott och olyckor väcker ofta uppståndelse eftersom det avviker mest från det normala och väcker intresset hos läsarna, alltså höjer nyhetsvärdet (Østgaard, 1968). Ghersetti (2012) menar att en anledning till att negativa nyheter lyfts fram är för att de leder till negativa konsekvenser.

4 Tidigare forskning

Denna studie undersöker hur journalister framställer den föreställda gemenskapen i rapporteringen när en i befolkningen mördas. Därför har vi tagit del av Marie Demker och Göran Duus Otterströms (2011) vetenskapliga artikel om mediernas brottsrapportering. Demker och Duus- Otterström har undersökt två mord och syftet med artikeln är att undersöka framställningen av brotten i sin helhet och hur gärningsmännen och brottsoffren framställs, till exempel vilka karaktärsdrag som berörs. Demker och Duus- Otterström (2011) har använt sig av en kvalitativ textanalys när de studerade fallen och sökt efter olika nyckelord i artiklarna. Textanalysen är tolkande och utgår från ett inkluderande och exkluderande perspektiv. Det inkluderande och exkluderande anser vi vara ett viktigt element i vår studie eftersom det berör vem eller vad bygden och journalisten väljer att inkludera och exkludera.

Det inkluderande och exkluderande innefattar att medier har olika tekniker som kan användas i framställningen av brott. Ett inkluderande brott utgår från igenkänningsfaktorn, där läsaren kan identifiera sig med gärningsmannen, läsaren känner att de skulle kunna ha agerat på ett liknande sätt. Till exempel en förälder som dödar någon för att skydda sina barn, igenkänningsfaktorn skapar en förståelse för agerandet. Det inkluderande satsar på ett kollektiv, brottsoffret blir slumpmässigt utvald av gärningsmannen och befinner sig på fel plats vid fel tidpunkt, därför kan brottsoffret vara "vem som helst av oss" (Demker & Duus- Otterström, 2011).

Exkluderande brott innebär att läsaren anser att brottet är oacceptabelt och går utanför normerna för vad som är "okej". Läsaren kan inte alls känna igen sig i gärningsmannen, medierna kan till exempel beskriva gärningsmannen som en "kallblodig mördare". Gärningsmannen kan byta läge till exempel från ett exkluderande till ett inkluderande om omständigheterna tillåter det. Framställningen i medier kan i sin tur göra att gärningsmannen döms hårdare eller mildare i en domstol (Demker & Duus- Otterström 2011).

För att kunna identifiera strukturen på brotten valde forskarna att studera två styckmord på kvinnor som kallas för konsensusbestämda brott. Ett konsensusbestämt brott betyder enligt Demker och Duus- Otterström (2011) att samhället anser att brottet är omoraliskt

och dömer ut gärningsmannen. I denna studie har även vi valt att studera konsensusbestämda fall som innefattar barn som blivit mördade.

Demker & Duus- Otterströms (2011) slutsats var att medier har börjat fokusera på att “komma in i gärningsmannens huvud”, alltså hur gärningsmannen tänkte när brottet genomfördes. Medier vill göra detta eftersom den otrygghet gärningsmannen skapat är ett “hot mot samhället”. Forskarna menar att kriminalnyheterna därför blivit allt mer exkluderande.

5 Metod

Här presenteras den metod som användes i studien. Dessutom redovisas det empiriska materialet och urvalsprinciperna som användes för att ta fram det empiriska materialet.

5.1 Kritisk diskursanalys

Som tidigare nämnt är den kritiska diskursanalysen grunden för den här studien, därav finns den med både som teoretiskt perspektiv och metod i analysen av det empiriska materialet. Enligt Peter Berglez (2010) är den kritiska diskursanalysen ett bra tillvägagångssätt, eftersom den synliggör de sociala reglerna i en nyhetstext. För att kunna göra det analyseras de olika delarna i en text, rubrikerna, underrubrikerna och ingresserna. Tanken är sedan att ställa sig frågan *“Varför ser texten ut som den gör, och kunde den sett ut på ett annat sätt?”* Den kritiska diskursanalysen har i åtanke att den sociala bakgrunden påverkar hur journalisten framställer nyheten och hur den tolkas av mottagaren. Nyheten produceras på ett strategiskt sätt, med väl valda ord för att läsaren ska kunna förstå och få ingå i en gemenskap (Berglez 2010).

Norman Fairclough (2010) tar både hänsyn till språket och det sociala i den kritiska diskursanalysen. Fairclough (2010) menar att diskursen formar den sociala relationen, personligheten hos individen och kunskapen. Fairclough (2010) har utvecklat en modell som kallas för den tredimensionella modellen som analyserar texten i tre steg.

Det första är artikeln i sin helhet, alltså vilket språk den består av, meningsuppbyggnader mm. och vilka bilder som finns. Steg två kallas för den *“diskursiva praktiken”* som handlar om hur artikeln skapas och konsumeras. Detta steg innebär vilka sociala regler författaren har baserat texten på och hur den tas emot av läsarna, som i sin tur kan diskutera med andra.

Steg tre undersöker texten ur ett sociologiskt perspektiv och ifrågasätter varför den ser ut på ett visst sätt, detta kallas för *“social praktik”* (Fairclough 2010).

I denna studie har vi använt oss av Norman Faircloughs (2010) tredimensionella modell eftersom vi anser att den kan hjälpa oss att kartlägga sociala relationer i bygden. När vi utförde den kritiska diskursanalysen i studien började vi med att studera vårt empiriska material, text för text med våra analysfrågor i åtanke. Där började vi även kunna tolka de diskursiva teman som fanns. Både de som hittades i de lokala tidningarna och

kvällstidningen samt diskurserna som endast fanns i någon av dem. Därefter strukturerade vi upp vår analys efter dessa diskursiva teman. Dessa diskurser synliggörs i analysen som rubriker, vilket gör det tydligt för läsaren att skapa en snabb uppfattning hur bygder gestaltas efter ett mord.

5.2 Frågor till texten

Våra analysfrågor var följande:

1. Hur beskrivs bygdens stämning i nyhetsartiklarna efter ett mord?
2. Hur beskrivs förändringen i den föreställda gemenskapen i nyhetsartiklarna efter ett mord?
3. Vilka har journalisterna valt ge makten att få tala i nyhetsartiklarna?

5.3 Material och avgränsningar

Dessa fyra mord var fall som fick stor uppmärksamhet i medierna, och därför fanns det en stor mängd material från tv, radio och press. För att hålla det empiriska materialet lättöverskådligt avgränsade vi materialet för att hålla studiens reliabilitet. Beslutet landade i att vi ville analysera material från pressen och att inte bilder skulle inkluderas. Detta för att vi är intresserade av journalistens gestaltning i text.

Vi ville ha en kvällstidning samt en lokaltidning som bevakade den berörda bygden för att kunna se om det fanns likheter och skillnader i gestaltningen. Som kvällstidning stod det mellan Aftonbladet och Expressen, och för att hålla oss till en rimlig mängd empiriskt material för den tidsram vi hade så tog vi beslutet att endast välja en. Valet landade på Aftonbladet då det är Sveriges största tidning.

Som lokalpress valde vi Barometern för fallet om Karolina Johansson, Hudiksvalls tidning kring fallet Tova Moberg, Skaraborgs Allehanda kring fallet Lisa Holm och Falu-kuriren för fallet om Engla Höglund. Anledningen till varför vi valde dessa lokala tidningar var för att de är de större lokaltidningarna som bevakar de berörda bygderna i vår studie. Det fanns flera att välja mellan, men dessa tidningar anses vara de större lokaltidningarna i vardera område därav föll valet på dessa tidningar.

Anledningen till att vi valde morderna på Lisa Holm, Tova Moberg, Engla Höglund och Karolina Johansson var för att händelserna både har sina likheter och skillnader. Det var

flickor som kom från ett mindre samhälle. Däremot så skiljer sig gärningsmännen åt då Lisa Holm, Engla Höglund och Karolina Johansson mördades av för dem en okänd person medan Tova Moberg mördades av en man som hon haft en relation med. Tova Moberg och Karolina Johanssons gärningsmän kom från bygden, Lisa Holms och Engla Höglunds stod utanför. Vi ville studera om dessa likheter och skillnader färgade journalistikens gestaltning av den föreställda gemenskapen.

5.3.1 Urvalet

Innan vi startade urvalet av det empiriska materialet tog vi beslutet att de artiklar som var relevanta skulle uppnå vissa kvalifikationer. De var följande:

- Inkludera bygdens befolkning.
 - Invånarna i orten som ser sig ha en föreställd gemenskap till de involverade skulle alltså på något sätt nämnas i artikeln, exempelvis via intervju eller observation från journalisten. Därav valde vi bort artiklar som endast beskrev händelseförloppet då dessa nyhetsartiklar inte skulle kunna besvara våra frågeställningar.
- Nyhetsartiklarna skulle inte ha skrivits under perioden då flickan var försvunnen.
 - I fallet om Lisa Holm, Tova Moberg och Engla Höglund så startade rapporteringarna om dessa flickor med att de var försvunna. Vi ansåg att dessa nyhetsartiklar inte var relevanta i vår studie eftersom studien handlar om hur den föreställda gemenskapen i bygden reagerar efter ett mord, inte ett försvinnande.

Vi beslöt oss för att i första hand hålla oss till mediearkivet Retriever när vi genomförde våra sökningar. Vi sökte nyhetsartiklar via mediearkivet Retriever och valde en specifik tidning. Nyhetsartiklarna sorterades i kronologisk ordning med den senast skrivna artikeln först, och vi läste nyhetsartiklarna i den ordningen. I vissa fall kunde vi dock inte hitta relevanta artiklar och i de fallen tog vi beslutet att även gå igenom tidningens egna arkiv på tidningens hemsida, vilket det resulterade i kring fallet Orrefors och Stjärnsund.

Den första sökningen efter artiklar gjordes den 5 december 2018 och då för nyhetsartiklar som handlade om orten Blomberg efter mordet på Lisa Holm. Sökordet för både Aftonbladet och Skaraborgs Allehanda var "Lisa Holm" och gav 189 träffar

hos Aftonbladet samt 190 träffar hos Skaraborgs Allehanda. Antalet artiklar som passade in i våra kriterier, det vill säga inkluderade bygdens befolkning och skrevs efter att flickan hittats död, var sju nyhetsartiklar hos Aftonbladet och åtta nyhetsartiklar hos Skaraborgs Allehanda.

Sökningen för nyhetsartiklar angående orten Njutånger efter mordet på Tova Moberg genomfördes via mediearkivet Retriever den 5 december 2018 med sökordet "Tova Moberg". Sökningen gav 29 träffar hos Aftonbladet och 150 träffar hos Hudiksvalls tidning. Sex nyhetsartiklar hos Aftonbladet ansåg vi nådde upp till de kriterier som vi satte upp. Hos Hudiksvalls tidningar var det 14 nyhetsartiklar.

Den 6 december 2018 gjordes en sökning via mediearkivet Retriever med sökordet "Engla Höglund" för artiklar om fallet i Stjärnsund. Artiklarna sorterades i tidsordning med den senaste först och gav 83 träffar hos Aftonbladet samt 120 träffar hos Falu-Kuriren. Hos Aftonbladet var det inga nyhetsartiklar och hos Falu-Kuriren var det fem nyhetsartiklar som passade in i våra kriterier för studien. Eftersom vi inte fann relevanta artiklar från Aftonbladet via mediearkivet Retriever så vände vi oss till Aftonbladets eget arkiv om mordet på Engla. Där fanns 154 artiklar varav 12 passade in i våra kriterier.

Sökningen efter artiklar angående Orrefors efter mordet på Karolina Johansson gjordes den 6 december 2018 via mediearkivet Retriever. Sökordet var "Karolina Johansson" och gav oss 46 träffar hos Aftonbladet, där fyra nyhetsartiklar passade in på våra kriterier. När vi sökte med samma sökord via Retriever hos lokaltidningen Barometern fick vi 39 träffar, dock inga träffar som var relevanta. Vi sökte därför även på "Orrefors mord", vilket gav noll träffar. Barometerns eget arkiv på webben hade likaså inget utbud på relevanta artiklar. Därför tog vi beslutet att söka efter nyhetsartiklar på plats i Barometerns arkiv. Ett besök gjordes den 14 december av Emma, där hon fick fyra nyhetsartiklar i handen. Resterande artiklar mejlades till henne från Barometern då hon inte fick tillåtelsen att undersöka arkivet. Mejlet fick hon skickat till sig den 17 december 2018 och det innehöll nio artiklar. Sammanlagt hade vi då 13 nyhetsartiklar från Barometern som på något sätt handlade om mordet på Karolina Johansson. Vi läste igenom materialet och kom fram till att tre nyhetsartiklar passade in i våra kriterier

Efter den första sällningen hade vi 47 nyhetsartiklar där bygden på något vis nämndes varav 17 var från Aftonbladet och 30 var från lokaltidningarna. Där kände vi att det empiriska materialet var för stort för att vi skulle kunna analysera det inom den tidsram vi hade. Därför tog vi beslutet att genomföra ytterligare ett strategiskt urval så att vi skulle kunna genomföra vår kvalitativa innehållsanalys noggrant. Vi läste materialet igen och valde de nyhetsartiklar som hade flest beskrivningar kring reaktioner och ageranden från bygden samt där även bygden fick komma till tals. Totalt landade vi på tolv artiklar som vi hade med i vår analys, sex från Aftonbladet och sex från lokaltidningarna. Dessa nyhetsartiklar förtecknas i Bilaga 1.

5.4 Metodkritik

I denna studie användes kritisk diskursanalys som metod. Samtidigt som metoden synliggör de sociala reglerna i nyhetsartiklarna (Berglez, 2010), så har den även sina nackdelar. Bergström och Boréus (2012) menar att då den kritiska diskursanalysen genomförs via flera steg så finns risken att forskaren missar att förmedla exakt hur studien har gjorts. Det kan i sin tur bland annat leda till osäkerheter kring hur det empiriska materialet och slutresultatet hänger ihop. Därav är det viktigt att vi forskare som använder oss av en kritisk diskursanalys i studien är tydliga med att beskriva hur vi kommit fram till det vi gjort. Denna metod bygger även på tolkningar vilket är ytterligare en anledning till varför det är viktigt att vara noggrann i beskrivningen av tillvägagångssättet (Bergström & Boréus, 2012).

Eftersom vi valde att genomföra en kvalitativ studie blev det empiriska materialet begränsat till ett fåtal artiklar. Det innebär att vi inte kan dra en generell slutsats gällande hur journalistiken gestaltar människors sorg. Därför kan studiens validitet och reliabilitet diskuteras. Att genomföra en kvantitativ studie över hur journalistiken gestaltar människors sorg skulle ge ett bredare spektra, men för att inte gå miste om en djupgående och nyanserad bild valde vi att fokusera på den kvalitativa metoden.

Vi är medvetna om att framställningen i de nyhetsartiklarna vi valde kan ha påverkat resultatet eftersom artiklarna anknöts till mordfall där unga personer omkommit. Därför finns möjligheten att vårt resultat kring människors reaktioner skiljer sig från fall där äldre personer omkommit. Framställningen hade även kunnat bli annorlunda om vi hade

inkluderat bilder i vår analys. En analys av både text och bild hade givit ett bredare resultat, så för att få en starkare reliabilitet vore det att föredra.

Vi är även medvetna om att diskursanalys i sig kan kritiseras, eftersom analysen vi gör grundar sig i våra tolkningar. En annan forskare som går tillväga på samma sätt som vi kan få ett annat resultat då den forskaren har andra preferenser och därför tolkar artiklarna annorlunda.

5.5 Forskningsetiska överväganden

Synneve Dahlin-Ivanoff (2015) menar att för att man skall kunna vara trovärdig som forskare läsaren måste man vara ordentlig, omsorgsfull och tydlig. Det är därför viktigt att granska sig själv samt sina tillvägagångsätt. Handlar studien dessutom om känsliga ämnen är det extra viktigt att vara noga och visa respekt. (Dahlin-Ivanoff 2015).

Eftersom vi behandlar ett ämne som berör en människas bortgång har vi ägnat extra omtanke åt våra forskningsetiska överväganden. I denna studie har vi valt att inte anonymisera brottsoffren i det empiriska materialet eftersom allmänt kan ta reda på identiteterna via medier. Att nämna brottsoffret namn ger en överskådlig bild för läsaren vilket fall det handlar om. Vi har valt att inte gå ut med gärningsmannens namn eftersom det saknar relevans för studien.

Förutom i materialet nämns inga namn i analysen, anledningen till detta är för att det ska bli lättare för läsaren att förstå och för att vi har fokus på bygden i analysen och inte specifika offer eller gärningsmän.

Av respekt för anhöriga och berörda är vi restriktiva med ordvalen och går inte in på detaljer av mordet. Dock nämns vissa detaljer i det material som är med i analysen, men eftersom det inte var för detaljerade ansåg vi att det ändå var etiskt.

6 Analys

I följande kapitel kommer vi att redovisa de diskursiva teman som vi identifierat när vi hade analyserat de 12 utvalda artiklarna. Vi började med representationen av den skadade bygden och gick sedan vidare till gestaltandet av den otrygga bygden, bygden som anhörig, den gemensamma sorgen, nedstämdheten, engagemanget och hoppet om framtiden. Sist följer även en sammanfattning av resultatet.

6.1 Den skadade bygden

I både kvällstidningen och de lokala tidningarnas artiklar kunde vi identifiera ett diskursivt tema där bygder framställs som skadade och som att det aldrig kan bli som förr. Däremot var diskursen mer framträdande i kvällstidningen än i de lokala tidningarna.

Dagen före Englas begravning solar sig Stjärnsund i vårens varmaste dag. Men idyllen är kantstött och omplåstrad (Aftonbladet, 2008-05-09, *En kantstött idyll*).

I citatet ovan beskriver kvällstidningen det som att oavsett hur fin platsen är så kommer den alltid ha ett mörker över sig, vilket kan kopplas till Lindgren och Lundströms (2010) teori om narrativ inriktning, om att de berörda har svårt att gå vidare. Platsen kommer aldrig att kunna återgå till det den en gång var. Liknande citat fanns även från en lokaltidning där mordet anses vara inpräntat i bygden för all framtid.

Blomberg på Kinnekulle kommer förmodligen alltid vara förknippat med Lisa Holm-mordet (Skaraborgs Allehanda, 2015-07-28, *Ständig oro och massor av frågor - kämpar vidare efter mordet på Lisa*).

Citatet gestaltar brottsplatsen som en symbol för mordet och kommer att bli svårt att "tvätta bort". Människor som besöker platsen blir påmind om det ofattbara som hänt, oavsett hur lång tid det gått sedan mordet. Mordet på flickan kommer nu vara en del av bygdens identitet, vilket kan kopplas till Thompsons (2001) teori som beskriver en "kollektiv identitet" där den gemensamma historien spelar en roll.

Det verkar som ingen vet hur man ska förhålla sig till stället och det som hänt (Skaraborgs Allehanda, 2015-07-28, *Ständig oro och massor av frågor - kämpar vidare efter mordet på Lisa*).

Detta kan kopplas till Lindgren och Lundströms (2010) teori om chock och hjälplöshet, människorna som berörts av brottet vet inte hur de ska hantera situationen eller förstår inte vad som har hänt. Förvirring skapas eftersom det är för svårt att acceptera att ordningen rubbats.

Men Martorps gård, bara ett par hundra meter nedanför, har blivit ett ögonsår. Där hittades nämligen den 12 juni Lisa Holms kropp (Aftonbladet, 2015-10-23, *Rädslan finns kvar i bygden*).

Kvällstidningen framställer platsen där flickans kropp hittades som ett ställe som blivit skadat. Platsen beskrivs som ett "ögonsår", vi tolkar det som att artikeln vill framställa platsen som något människor inte kan se på utan att känna sig otrygga. Att kvällstidningen använder sig av ett ord som detta kan bero på sensationen. Enligt Einar Østgaard (1968), säljer negativa nyheter eftersom det avviker från det normala. Vi tolkar därför att kvällstidningen använder sig av ett vässat språk för att väcka intresse.

Lantgården Martorp - där Lisa Holm hittades död - råder lugnet (Skaraborgs Allehanda, 2015-07-28, *Ständig oro och massor av frågor - kämpar vidare efter mordet på Lisa*).

En lokaltidning gestaltar ett lugn på samma plats i bygden. Vi tolkar det som att den lokala journalisten erbjuder läsaren att känna att trots all oro, så finns det ändå något fridfullt över bygden, samt att det som inträffat inte är något att vara rädd för. Vi tolkar det som att den lokala tidningen vill erbjuda en harmoni till läsaren medan kvällstidningen vill gestalta ett mörker.

Skillnaden på den lokala tidningens citat om Lantgården och kvällstidningens är att kvällstidningen var tvungen att beskriva avståndet mellan två platser för att skapa bilder åt läsaren, vilket inte behövdes i den lokala tidningen. Tidningarna har även olika benämningar på platsen, där vi tolkar att kvällstidningen använder sig av det "riktiga" namnet, medan den lokala tidningen använder sig av namnet som används i folkmun. Benämningen av det rätta namnet gör att lokaltidningen inkluderas i bygden, eftersom de får ett förtroende av att känna till platsen, vilket inte kvällstidningen gör.

6.2 Den otrygga bygden

Ett diskursivt tema som var mer framträdande i kvällstidningen än i de lokala tidningarna är gestaltningen av bygden som en numera otrygg plats. Artiklarna beskriver en oro i bygden skapad av gärningsmannens handling, som lever kvar även efter gripandet.

Att 35-åringen greps samma dag Lisa Holms kropp hittades har inte lugnat (Aftonbladet, 2015-10-23, *Rädslan finns kvar i bygden*).

– Det här väcker många frågor. Många undrar varför, varför blev det så här. Det är en idyll och det är obehagligt att det händer i en idyll (Skaraborgs Allehanda, 2015-06-15, *Många tände ljus för Lisa*).

Den oroliga känslan hos bygden beskrivs komma från en osäkerhet kring vad som egentligen har hänt. Innan mordet har bygden en förväntning om att ordningen aldrig kommer att kunna störas och lokaltidningen beskriver därför platsen som en idyll, där allting är frid och fröjd.

Känslan av rädsla och osäkerhet har nått över hela bygden (Aftonbladet, 2015-10-23, *Rädslan finns kvar i bygden*).

– Vi har varit rädda att gå ut och gå, att gå ut i skogen. Barnbarnet har inte fått vara ensam sedan dess, hon har haft någon med sig hela tiden, så att man varit minst två, säger Ann-Charlotte och ryser till (Aftonbladet, 2015-10-23, *Rädslan finns kvar i bygden*).

Brottet som begåtts har haft en negativ inverkan på människor runt omkring. Människorna i bygden kan inte gå tillbaka till sina ordinarie liv och de är oroliga att de själva ska bli utsatta. Vi tolkar det som att journalisten låter Ann-Charlotte träda fram och representera gruppen i bygden som är oroliga att deras barn eller barnbarn ska drabbas. Att låta någon annan föra gruppens talan kan kopplas till Winther Jørgensen och Phillips (2000) diskurs om representation av den sociala gemenskapen.

Caféägaren Lena Svedung ser trött ut, men kämpar på.

– Det finns en ständig oro och den speglar sig på flera sätt. Men vi jobbar på och försöker hålla humöret uppe. Klart man är orolig över framtiden och hur det som hänt ska prägla verksamheten (Skaraborgs Allehanda, 2015-07-28, *Ständig oro och massor av frågor - kämpar vidare efter mordet på Lisa*).

Bygden jobbar på för att få tillbaka stämningen som den var innan mordet, även om otryggheten fortfarande präglar allt och alla. Citatet kan kopplas till Thompsons (2001) teori om identiteter. Ordvalet "Man" tolkar vi som att personen ser på sig själv, alltså hur händelsen kommer påverka individen och att kvinnan i det här fallet är osäker på sina möjligheter att skapa förändring. Kvinnan nämner även att gruppen som arbetar med verksamheten har en gemensam historia och ett gemensamt öde. Vi tolkar det som att kvinnan är säkrare på att de kan klara av situationen tillsammans än att hon kan klara det på egen hand.

– Den här tiden har påverkat oss väldigt negativt. Vi har upplevt det här som en fridfull plats tidigare. Nu har vi hamnat mitt i den här oroliga situationen. Vi har fått den alldeles intill oss (Aftonbladet, 2015-10-23, *Rädslan finns kvar i bygden*).

Artikeln gestaltar hur djup påverkan ett mord kan ha på bygdens invånare. Läsarna erbjuds att sätta sig in i situationen och förstå hur det skulle kännas om deras egna samhälle drabbades, vilket visar Ghersettis (2012) teori om närhet. Vi kan även föreställa oss att detta skulle kunna leda till en medierad kvasiinteraktion, alltså att läsarna känner att de skapar en vänskapsrelation till den drabbade (Thompson 2001).

– Hur mår er flicka idag?
– Mycket bättre. Hon vågar gå ut själv, men inte när det är mörkt. (Aftonbladet, 2000-09-08, *TRAGEDIN I ORREFORS "Vi måste tro att såren kan läkas" - Men deras dotter vågar inte gå ut när det är mörkt*).

Även detta citat kan kopplas till nyhetsvärderingsteorin om närhet av Ghersetti (2012). Närheten i denna form är att känna för den oroliga flickan. Här erbjuds läsare att känna igen sig i den oron. Winther Jørgensen och Phillips (2000) teori om interpellationer, alltså att en grupp skapar förväntningar på hur en individ ska agera kan kopplas till det ovan. I detta fall är gruppen föräldrar, och journalisten väljer att förmedla att föräldrarna måste skydda sina barn.

Journalisten har alltså makten att lyfta fram vilka sociala regler som skall förmedlas.

6.3 Bygden som anhörig

I både de lokala tidningarna och kvällstidningen såg vi ett mönster där bygden kunde tolkas som en anhörig, där känslorna var starka och där bygdens befolkning även i vissa fall behandlades som en anhörig av samhället.

Ortsborna fick veta att 42-åringen erkänt strax innan nyheten delgav media (Aftonbladet, 2008-04-13, *Sorgen är tung i Stjärnsund*).

Citaten ovan visar att bygden kan tolkas som en anhörig eftersom gestaltningen är att bygden respekteras så pass mycket att information kring fallet ges till dem före medierna, precis som om det handlade om nära anhöriga. Ortsborna har fått reda på att den skyldige är fast av polisen. Journalisten väljer att lyfta fram att polisen uppfyllt förväntningen om att kunna hitta den skyldige gärningsmannen (Winther Jørgensen & Phillips 2000).

– Det är ett önskemål från Ortsborna att få aktuell information om spaningsläget och utredningsarbetet. Även om inget nytt framkommit tyckte många efteråt att det var bra att vi var här, det kan dämpa oron något, säger Sven-Erik Karlsson (Barometern, 2000-06-02, *Polisen ställdes mot väggen - Orreforsborna samlades för frågor kring Karolina Johanssons död*).

Även i de lokala tidningarna kan bygden tolkas som en anhörig. Precis som i kvällstidningen framstår bygden som en anhörig eftersom de får information om fallet kontinuerligt. Det erbjuder läsaren att tolka det som att bygdens oro är lika viktig som de anhörigas. Detta kan kopplas till Silverman, Range och Overholsters (1994) teori som innebär att de som sörjer någon som mördats känner sig närmare offret. Därför kan journalisten skapa illusionen av att bygden är anhörig till offret.

Det tycks vara så att pojken inte mått bra och har hamnat utanför. I så fall är det en tragedi för hela samhället (Aftonbladet, 2000-09-08, *TRAGEDIN I ORREFORS "Vi måste tro att såren kan läkas" - Men deras dotter vågar inte gå ut när det är mörkt*).

Bygden kan även gestaltas som en anhörig till gärningsmannen. Gärningsmannen i Orrefors var en pojke, vilket kvällstidningens artikel tar fasta på och erbjuder läsaren en mildrande syn av pojkens dåd, att han exempelvis inte mått bra. Vi tolkar det som att den förmildrande synen beror på att hotet befinner sig så pass nära och att byborna

därför försöker sätta sig in i gärningsmannens situation. Detta kan i sin tur kopplas till Demker och Duus- Otterström (2011) som menar att det börjar bli mer vanligt i kriminalnyheter.

Kvällstidningen gestaltar att samhället bär ansvaret över att pojken blivit en gärningsman, vilket kan tolkas som att det som hänt pojken är något som alla bör sörja. Detta tyder på att i fallet när gärningsmannen inte är exkluderad, utan någon som samhället tar ansvar för, har bygden det svårare att ge den enskilde personen skulden. Att gärningsmannen går från exkludering till inkludering kan kopplas till Lindgren och Lundströms (2010) teori. Tidningen gestaltar att gärningsmannen inte mått bra och beskriver därför gärningen som en tragedi. Samhället gestaltas ha en föräldraroll och har därför misslyckats att skydda pojken.

Han ser åtalet och rättegången mot 35-åringen som en stor lättnad. Händelserna under sommaren vill han och frun, precis som många andra, snabbt glömma (Aftonbladet, 2015-10-23, *Rädslan finns kvar i bygden*).

När gärningsmannen inte är från bygden blir det mer tydligt vem som är skyldig i artiklarna, vilket kan kopplas till teorin om ideal gärningsman (Christie, 2001). Exkluderingen, alltså att förövaren står utanför gemenskapen, blir mer påtagligt (Lindgren & Lundström, 2010).

Några sommarmånader har gått och sorgen kanske har mildrats lite i Orrefors. – Men nu med åtal och rättegång kommer tankar och känslor upp igen, säger Frank Kahnt, pappa till ett av barnen som campade i Äppelträdgården natten i maj då 10-åriga Karolina Johansson mördades. (Aftonbladet, 2000-09-08, *TRAGEDIN I ORREFORS "Vi måste tro att såren kan läkas" - Men deras dotter vågar inte få ut när det är mörkt*).

Artikeln gestaltar bygdens vilja att gå vidare. Thompson (2001) teori om den kollektiva identiteten kan kopplas till detta, alltså att kollektivet bär på en gemensam historia och ett gemensamt öde. När den kollektiva identiteten gör sig påmind, väljer journalisten att lyfta fram det.

6.3.1 Nedstämdheten i bygden

Vi kunde identifiera en nedstämdhet i artiklarna. Morden är det som präglar bygden och de båda tidningarna låter bygden uttrycka att de har svårt att släppa vad som hänt.

Mordet är ständigt närvarande och ett ständigt samtalsämne (Aftonbladet, 2015-10-23, *Rädslan finns kvar i bygden*).

Detta kan kopplas till Lindgren och Lundströms (2010) narrativa ansats om svårigheterna att gå vidare. Att bygden har mordet som ett ständigt samtalsämnen passar in på Hogan och Schmidt (2002) teori om interaktion. Att hålla samtalet vid liv är ett sätt att kunna bearbeta och kunna förstå vad det är som hänt

– Jag har gått igenom minnesbilderna många gånger i tankarna. Men jag såg ingen förutom Lisa utanför caféet, suckar Rebecka (Skaraborgs Allehanda, 2015-07-28, *Ständig oro och massor av frågor - kämpar vidare efter mordet på Lisa*).

Citatet är ett exempel på att även de lokala tidningarna använder sig av att lyfta sensationen i nyheten vilket kan kopplas till Ghersettis teori (2012). Sensationen är viljan att kunna vrida tillbaka tiden. "Rebecka" beskrivs som någon med djupa tankar kring mordet. Vi tolkar att hon gestaltas som någon som ger sig själv skulden över det inträffade. Hon har granskat sig själv flertalet gånger enligt artikeln, och får ifrågasätta sig själv kring varför hon inte såg någon annan på platsen.

6.4 Den gemensamma sorgen

En tematisering vi kunde se i kvällstidningen och allra främst i de lokala tidningarna var den gemensamma sorgen. Där artiklar erbjuder läsaren historier om en bygd som går samman och där befolkningen finner en tröst hos varandra.

– Jag tror det är viktigt att man får samlas, att man får träffas och man får krama om den som behöver en kram. Att man får tända ett ljus och kanske lämna en teckning, att man bara kan få sitta där och vara. För gemenskapens skull och att man inte är ensam, säger Elisabet Ytell (Hudiksvalls tidning, 2017-05-19, *Manifestation med mycket känslor*).

Bygden ses som en enhet där känslorna är samma hos var och en av befolkningen, därför får en människa framträda vilket kan kopplas till Winther Jørgenson och Phillips (2000) teori om representation, alltså att en grupp byggs upp av ord och skapar en social gemenskap. Thompsons (2001) interaktion ansikte mot ansikte kan också kopplas till detta. När människorna i bygden träffas skapas en förståelse att individen inte går ensam genom tragedin, det gör istället gruppen tillsammans.

– Det här är ett litet samhälle där alla känner alla. Jag tror att vi alla är tagna av själva händelsen, säger arrangören Patricia Karlsson Soler (Aftonbladet, 2017-05-18, *“Alltid älskad, aldrig glömd!” - Hundratals samlades för att hedra Tova Moberg, 19*).

I denna tematisering blir den föreställda gemenskapen tydlig. I artiklarna gestaltas befolkningen i bygderna som några som stöttar varandra. Citatet kan kopplas till Andersons (1993) teori om den föreställda gemenskapen. Det är inte bevisat att alla i den berörda bygden känner varandra, men ändå är uttrycket “alla känner alla” något som till och med ortsborna själva får använda sig av.

– Jag har pratat med människor som jag nog aldrig skulle ha haft kontakt med annars, säger Ulla Kleberg (Aftonbladet, 2008-05-09, *En kantstött idyll*).

Kvällstidningen lyfter också fram att människorna i bygden öppnar upp sig mer för varandra efter händelsen, även för dem som de tidigare inte haft någon kontakt med. Detta visar på den föreställda gemenskapen (Anderson, 1993). De finner en tröst i varandra då de kommer från samma plats och därför genomgår samma sak för tillfället. Detta kan kopplas till Hogan och Schmidts (2002) teori om att en pratstund angående ett dödsfall skapar nya synsätt av omgivningen vilket också skapar en vilja hos människor att samtala med varandra.

När hon förstod att Tova Moberg hittats död kände hon att det behövdes en plats att träffas på. En plats att få uttrycka sin sorg (Hudiksvalls tidning, 2017-05-19, *Manifestation med mycket känslor*).

Thompsons teori (2001) om olika interaktioner kan kopplas till det ovanstående citatet. Just att samtal skapar en delaktighet och förståelse för varandra, oavsett om det är via ett fysiskt möte, via sociala medier eller via massmedier. Citatet är en beskrivning av vikten av en interaktion via fysiska möten.

Ortsborna som vägrade ge upp sökte sig till kursgården och till kyrkan, där ljusen brinner (Aftonbladet, 2008-04-13, *Sorgen är tung i Sjärensund*).

Den gemensamma sorgen beskrivs i en artikel från kvällstidningen bygga på en gemensam målbild. Citatet nedan nämner “ortsborna som vägrade ge upp”, vilket ger läsaren bilden av att hela bygden kämpade för att hitta flickan. Att de nu efteråt, när det

inte slutade som bygden hoppades på, sökte upp en plats där de kunde finna trösten hos varandra. Befolkningen beskrivs även välja samma plats för att sörja, vilket kan kopplas till Forsbergs (2012) teori som beskriver en situation där ortsbor tar efter andras reaktioner för att kunna tillhöra gemenskapen.

Att det nu blir rättegång känns trots allt som en lättnad i Orrefors (Aftonbladet, 2000-09-08, *TRAGEDIN I ORREFORS "Vi måste tro att såren kan läkas" - Men deras dotter vågar inte gå ut när det är mörkt*).

Här framställer kvällstidningen hela bygden som en enhet som kommer att må bättre av att den rättsliga processen kommer få ett avslut. Vi tolkar det som att det varit en svår tid för bygden och att när rättegången väl är slut så kan bygden tillsammans börja försöka återgå till hur det var förr, detta kan kopplas till Pollacks (2008) teori om att även bygden kan målas upp som ett offer i medier.

6.4.1 Yrkespersoner deltar i bygdens sorg

Det är inte endast byborna som uttrycker sin sorg i medierna, även personer i yrkesroller tar ett kliv in i den föreställda gemenskapen när de uttrycker lika stor sorg som de sörjande byborna.

Från klungan av människor gick en polis fram till Tovas porträtt och satte sig på huk. Han drog bort sitt polisemblem från axeln och lade det bland havet av rosor och liljor (Aftonbladet, 2017-05-18, *"Alltid älskad, aldrig glömd!" - Hundratal samlades för att hedra Tova Moberg, 19*).

Här blir polisen en del av den djupa sorg bygden känner och blir därför en medlem i den föreställda gemenskapen. Polisemblemet tolkar vi som en symbol för den respekt en polis bär i sitt yrke. Gesten att lägga det emblemet vid minnesplatsen tolkar vi som att polisen vill visa sin respekt mot den mördade flickan. Polisen kan även tolkas som någon som bär på en stor sorg eftersom han hukar sig ner framför en bild på den mördade flickan.

– Det är det absolut värsta jag varit med om. Det handlar ju om ett litet barn, säger Leif Nyqvist (Falun-Kuriren, 2008-07-21, *"Det värsta jag varit med om"*).

I denna artikel intervjuas en polischef som får uttrycka att mordet på flickan är något som personligen varit det värsta som hänt honom, detta kan kopplas till Silverman, Range och Overholsers teori (1994), där det beskrivs att sorgen över att någon mördats gör att de sörjande blir mer upprörda, i jämförelse med dödsfall som beror på annat.

– Och jag är oerhört ledsen, precis som alla andra, säger Niklas Lång (Aftonbladet, 2008-04-13, *Sorgen är tung i Stjärnsund*).

Andra yrkespersoner som framställs i både kvällstidningen och de lokala tidningarna är personer som är yrkessamma inom kyrkan, som i citatet ovan med kyrkoherden Niklas Lång. Det är yrkespersoner med en tro om livet efter döden och som är vana att samtala kring människors bortgång. Citatet gestaltar en kyrkoherde som är berörd av det inträffade och som inkluderar sig i den föreställda gemenskapen.

– Här får vi dela på smärtan. Ingen av oss sitter inne med facit i den här situationen (Hudiksvalls tidning, 2017-11-25, *Kyrkan öppnar inför Tova Mobergs mordrättegång*).

Det är tydligt att människor inom kyrkan inkluderas och framställs som en del av bygden. Prästen som citeras ovan tar in sina egna känslor, men inkluderar även alla andras. Prästen framställs som någon som representerar hela bygden när han får säga “vi” istället för “jag och andra”.

6.5 Engagemanget

Vi har även identifierat ett diskursivt tema som breder ut sig över flera artiklar, men främst i kvällstidningen. Bygder framställs som drivkraftiga och engagerade i att återuppbygga stämningen i bygden, så som den var innan mordet.

– Det finns en väldigt stark motkraft till våldet och mörkret (Aftonbladet, 2015-06-15, *Alla ville hedra Lisa - Kyrkan i Skövde fylld till sista raden*).

Citatet ovan tolkar vi som att motkraften är bygdens sammanhållning och deras vilja att få tillbaka sin trygghet. Att motkraften gestaltas som stark ser vi som att det ska symbolisera en hel bygd som sluter upp sig. Medan mörkret symboliserar mordet som begåtts och den otrygghet och rädsla mordet förde med sig.

– Det kändes ganska självklart att någon måste göra något (Hudiksvalls tidning, 2017-05-19, *Manifestation med mycket känslor*).

Att artikeln gestaltar bygdens invånare som självklara att engagera sig i sorgprocessen tolkar vi som att det är ett sätt för dem att hantera den svåra situation de har hamnat i. Vi tolkar citatet som att bygden kämpar mot att nå den nya jämvikten, vilket kan kopplas till Lindgren och Lundströms (2010) teori om en acceptans för det som hänt och en vilja att gå vidare.

Vid ett lövträd stod hela personalstyrkan från ett servicehus samlas. När de hört talas om manifestationen hade se sett till att schemalägga en paus i arbetet för att kunna delta på ljusmanifestationen (Aftonbladet, 2017-05-18, "*Alltid älskad, aldrig glömd!*" - *Hundratals samlades för att hedra Tova Moberg, 19*).

Att artikeln nämner en grupp människor som ändrade sitt arbetsschema för att kunna vara lediga den stund då bygden skulle hedra den mördade flickan tolkar vi som att bygden ansåg det vara väldigt viktigt att delta i den gemensamma sorgprocessen. Detta kan kopplas till Forsbergs (2012) teori om att man får ingå i samhörigheten genom att ta till sig gruppens känslor.

– Det är så tragiskt det som har hänt. Men fantastiskt att vi kan samlas så här och visa vår respekt för familjen och anhöriga till Tova, säger undersköterskan Daniel Lannerhjelms (Aftonbladet, 2017-05-18, "*Alltid älskad, aldrig glömd!*" - *Hundratals samlades för att hedra Tova Moberg, 19*).

Att så många människor engagerat sig kan även kopplas till Ghersettis (2012) teori om närhet. Mordet sker i Sverige och människor kan sätta sig in hur de anhöriga till mordet måste känna sig. Det kan även kopplas till diskursteorin av Winther Jørgenson och Phillips (2000) som menar att sociala grupper bestämmer hur individen ska bete sig.

– Det är verkligen otroligt att så många människor har engagerat sig. Emellanåt har det känt som att hela Sverige har burit först sökandet och nu även sorgen, säger Ulla Kleberg (Aftonbladet, 2008-05-09, *En kantstött idyll*).

Engagemanget lyfts i både kvällstidningen och de lokala tidningarna. Skillnaden är att kvällstidningen även inkluderar resten av landet medan de lokala tidningarna håller sin inkludering till de som ingår i bygdens gemenskap.

Man känner ett behov av att visa sitt deltagande för Lisa och hennes familj, sade Madeleine Björnell (Skaraborgs Allehanda, 2015-06-15, *Många tände ljus för Lisa*).

Vi tolkar det som att målet för de som engagerat sig är att få känna en tillhörighet. Engagemanget resulterar i att de får komma så nära den mördade som möjligt vilket kan kopplas till Silverman, Range och Overholser teori (1994).

6.6 Hoppet om framtiden

En diskurs vi identifierade i artiklarna i både de lokala tidningarna och kvällstidningen var positiviteten kring framtiden.

– Det har varit en turbulent tid, men vi jobbar på och hoppas att glädjen återvänder till Kinnekulle, säger caféägaren Lena Svedung (Skaraborgs Allehanda, 2015-07-28, *Ständig oro och massor av frågor - kämpar vidare efter mordet på Lisa*).

Trots diskursen om en skadad bygd finns en förhoppning i tankegångarna hos orsrbefolkningen, vilket kan kopplas till Lindgren och Lundströms (2010) teori om bearbetning.

Frank Kahnt talar om hur viktigt det också är att försöka se framåt. Han hoppas att såren kan läkas (Aftonbladet, 2000-09-08, *TRAGEDIN I ORREFORS "Vi måste tro att såren kan läkas" - Men deras dotter vågar inte få ut när det är mörkt*).

Samtidigt spirar en känsla av hopp i det lilla samhället [...] Samhörigheten stärks i tragedin (Aftonbladet, 2008-05-09, *En kantstött idyll*).

I kvällstidningens artiklar fanns även hoppet om en bättre framtid, vilket exemplen ovan visar.

– Och så hoppas man att de fått tag i rätt person och att de får ett erkännande, så vi kan gå tillbaka till det normala. Om det nu går (Aftonbladet, 2015-10-23, *Rädslan finns kvar i bygden*).

– Jag tror inte att det kommer bli samma Stjärnsund som förut, säger Ingrid (Aftonbladet, 2008-05-09, *En kantstött idyll*).

Däremot använder sig även kvällstidningen av en motpol som vi inte finner i de lokala tidningarna. Där framträder människor i bygderna som inte har någon förhoppning kring att bygderna en dag kommer kännas som den en gång gjorde. Detta tolkar vi som att kvällstidningen gestaltar en tro om att det är svårt att få en hel bygd att gå ihop under samma positiva tankar. Även om majoriteten av de som framställs i artiklarna ser ljus på framtiden kommer det alltid att finnas de som ser annorlunda på situationen.

6.7 Sammanfattning

Bygdens stämning är något som utvecklas över tiden i artiklarna från både kvällstidningen och de lokala tidningarna. Till en början gestaltas stämningen som dyster och traumatisk. Bygden beskrivs ha det svårt att förstå vad det är som inträffat och människor gestaltas även som både positiva och negativa inför bygdens framtid. Människor blir rädda och vill ha svar på vad det är som hänt. De lokala tidningarna beskriver dock platser mer harmoniskt än vad kvällstidningen gör och de inkluderar sig även mer till bygden genom sina gestaltningar.

Den föreställda gemenskapen bland invånarna blir tydlig i och med att mordet begåtts i deras bygd. Människorna söker sig till samma platser för att sörja tillsammans och bygden gestaltas som en plats där “alla känner alla”. I den föreställda gemenskapen och gemensamma sorgen får även poliser och präster delta. Människor som allmänheten i vardagen ser som yrkespersoner som allmänheten kan vända sig till för att få tröst och säkerhet gestaltas i dessa artiklar som “en av folket”.

7 Diskussion och slutsats

I det här kapitlet redogör vi för våra slutsatser av det resultat vi kom fram till i analysen. Syftet med studien var att undersöka hur lokaltidningar och kvällstidningen konstruerar bygdens föreställda gemenskap efter ett mord. Vi ville även undersöka vad det finns för likheter och skillnader mellan hur lokaltidningen och kvällstidningen gestaltar bygden. Diskursanalysen genomfördes med Norman Faircloughs tredimensionella modell för att på så sätt kunna besvara våra frågeställningar. Under analysens början identifierade vi även olika diskursiva teman i både de lokala tidningarna och kvällstidningen.

Gemensamt för lokaltidningarna och kvällstidningen är att de framställer bygden på ett sätt som kan kopplas till den narrativa ansatsen av Lindgren och Lundström (2010). Artiklarna tar avstamp i ett sorgset och trasigt samhälle där invånarna inte kan förstå det som inträffat i deras tidigare trygga miljö. Både kvällstidningen och de lokala tidningarna beskriver det som något traumatiskt och ofattbart för bygden. Däremot är det mer framträdande i kvällstidningen, vilket vi anser beror på det sensationella i nyheten och att de vill spela på vilka negativa konsekvenser mordet fått för bygden, precis som Einar Østgaard (1968) menar är vanligt förekommande för medier. Just i chockfasen väljer de lokala tidningarna att vara lite mildare i sitt språk, medan kvällstidningen tar till ord som "ögonsår" för att väcka intresse hos läsaren.

Både kvällstidningen och de lokala tidningarna berättar att invånarna sörjer och att otryggheten infunnit sig. Invånarna är bland annat rädda för att gå ut. De förkastar det som hänt eftersom brotten är konsensusbestämda, men när gärningsmannen är en pojke från bygden blir det svårare att distansera sig, han blir inkluderad. Skillnaden i framställningen mellan de lokala tidningarna och kvällstidningen är att kvällstidningen använder sig av mer slagkraftiga ord, än de lokala som fortfarande vill behålla lugnet och inte sprida någon skräck. Att bygden aldrig kommer att kunna bli som förr är båda tidningarna överens om, men även här är de lokala tidningarna mer försiktiga i sina formuleringar. Kanske kan detta bero på att kvällstidningarna befinner sig så pass långt ifrån brottet och inte känner någon berörd medan lokaltidningarna är mer försiktiga eftersom det drabbat någon de har en föreställd gemenskap till och de inte vill väcka ett obehag hos läsarna.

Vi kan tänka oss att många i bygden är otrygga, men vi är medvetna om att det är journalisten som bestämmer vilka som får komma till tals. Journalisten kan därför välja att lyfta fram de som är extra omskakade och oroliga över det som hänt. Kvällstidningen är mer framträdande när det gäller gestaltningen av otryggheten, vilket ger läsaren en dramaturgisk historia. Valet att låta människor framträda i nyhetsartiklarna skapar en trovärdighet eftersom det är intervjupersonens och inte journalistens ord. Vi antar därför att relationen och förståelsen för vad bygden går igenom förstärks hos läsaren. Det läsaren kanske inte har i åtanke är att journalisten väljer en vinkel och har en speciell struktur att utgå från. För att få den berättelse journalisten vill ha kan därför ledande frågor ha ställts till intervjupersonen och därför kan bilden av händelsen manipuleras.

Vi anser att sorgen är väldigt framträdande i både de lokala tidningarna och kvällstidningen, och att sorgen framställs som något som skapar en gemenskap i bygden. När mordet skedde rubbades ordningen och därför finner invånarna tröst hos varandra. När journalisten väljer att lyfta sörjande människor i sina artiklar kommer både de berörda och läsarna så nära den döde som möjligt. Alltså erbjuds även läsaren att inkluderas i sorgen.

Det vi även la märke till i artiklarna inom diskursen "Den gemensamma sorgen" var att yrkespersoner som poliser och präster, som många ser som stöttepelare i samhället, visade kraftfulla känslor över det som hänt. Vanligtvis är det präster samhället söker sig till för att lindra sin sorg, men i artiklarna gestaltades de som ovetandes om hur de skulle hantera den här sorgen. Samma sak gällde poliserna, vars uppgift är att hålla samhället tryggt, beskrivs som deltagare i sorgen. Läsaren kan av artiklarna tolka dessa gestaltningar som en tragedi utöver det vanliga, när inte ens de som brukar hantera dödsfall i arbetslivet klarar att hålla tillbaka känslorna. Även här anser vi att både kvällstidningen och de lokala tidningarna drog in det här perspektivet och gestaltade det på ett liknande sätt.

Vår tolkning är att gestaltningen utgår från att invånare vill övervinna otryggheten, därför har så många människor valt att engagera sig i sorgprocessen. Bland annat genom att visa stöd till anhöriga och skapa tillfällen där de kan samlas för att ta hand om varandra. Vår tolkning är att både kvällstidningen och de lokala tidningarna gestaltat ett engagemang på liknande sätt. Däremot erbjuder kvällstidningen sina läsare att

inkluderas oavsett vart i landet de än befinner sig, genom citat där till exempel hela landet gestaltas som en grupp som deltagit i sorgen. De lokala tidningarna väljer istället att rikta sig mot sina lokala läsare som redan ingår i den föreställda gemenskapen.

Vi kan alltså besvara våra frågeställningar med att den föreställda gemenskapen gestaltas som stark i både kvällstidningen och de lokala tidningarna efter att mordet skett i den berörda bygden. Deras tidigare självklara trygghet har oväntat försvunnit och för att få tillbaka den söker sig byborna till varandra. Journalisterna har valt att lägga fokus på hur enskilda individer i bygden sörjer och dessa får representera hela bygdens sorg. Vi noterar att artiklarna gestaltar att dessa mordfall engagerar och inkluderar. Fler människor än de i bygden får ingå i den föreställda gemenskapen, så länge omtanke visas, till exempel från polisen som inte nödvändigtvis bor i bygden.

I artiklarna från kvällstidningen framkom den föreställda gemenskapen som nation, istället för bygd. Detta kan bero på att Aftonbladet är en rikstidning som inte har samma närhet till mordet. De skriver ändå artiklar som kan beröra och skapa känslor hos människor i resten av landet.

Likheterna mellan kvällstidningen och de lokala tidningarna anser vi vara framställningen av sorgen och engagemanget. Temat är gemenskapen där människor sörjer tillsammans och alla är inkluderade. Fokuset är att hedra offret, medan gärningsmannen sällan nämns. Gärningsmannen beskrivs vara ett mörker som drabbat bygden. Detta mörker ska övervinnas med kärlek. I några artiklar nämns det även att den berörda bygden fick veta av polisen att gärningsmannen erkänt innan polisen gick ut med informationen till medier. Eftersom polisen i vanliga fall endast brukar kontakta anhöriga är vår tolkning att bygden blir som en av de anhöriga. Ett annat exempel på det är när bygden vänder sig till polisen för att få information om mordet och inte till medier. Detta visar på en desperation hos bygden att få veta exakt vad som har hänt och på så sätt kunna hantera situationen, precis som hos de närmast anhöriga.

Det finns skillnader kring hur vissa känslor och händelser gestaltas. Vi anser att kvällstidningen använder sig av ett mer lockande och dramatiskt språk medan de lokala tidningarna istället försöker skapa en harmoni i kaoset. Ett exempel på detta är när kvällstidningen och den lokala tidningen gestaltar lantgården där en flickas kropp hittades. Kvällstidningen använder sig av ordet "ögonsår", medan den lokala tidningen

beskriver det med "lugnet". Där tolkar vi det som att den lokala tidningen har en närhet till det inträffade och därför inte vill göra mordet till något "smaskigt". Istället visar de respekt för sina läsare och försöker själva bearbeta sorgen genom att skapa en fridfullhet. Lokaltidningarnas mer sakliga rapportering skulle dock kunna tolkas som att de inte blir lika illa berörda eftersom lokaltidningarna inte tar till lika många känslor som kvällstidningen.

Då vi genomfört en kvalitativ analys av rapporteringen från fyra olika fall så kan vi inte dra några slutsatser kring om det är så här rapporteringen av bygders sorg ser ut efter alla mordfall i landet. Däremot har ändå studien en samhällsrelevans eftersom våra slutsatser pekar mot att journalisten gestaltar människor i den berörda bygden som deltagare i en gemensam sorg och att de behöver varandra för att hantera situationen.

Vi anser att journalister bär ett särskilt ansvar eftersom de väljer vilka individer som skall få representera bygden. I artiklarna vi analyserat har intervjupersonen satt tonen för artikeln, antingen är det en positiv person som ser ljust på framtiden eller så intervjuas en mer orolig person som fokuserar på det negativa. Journalisten vinklar situationen efter känslorna som i sin tur ger olika uppfattningar för mottagaren.

8 Förslag till vidare forskning

Eftersom vi endast undersökt vad som händer med den föreställda gemenskapen på mindre orter vore det intressant att undersöka vad som händer med den föreställda gemenskapen i större städer, en hel nation eller även världen. Att även jämföra den föreställda gemenskapen inom en mindre ort och en större stad skulle vara ett intressant ämne. Den föreställda gemenskapen kan även förändras genom andra händelser än mord, vilket skulle kunna vara en idé till vidare forskning, exempelvis när en naturkatastrof inträffar.

Det hade varit intressant att studera andra fall, där offret inte påminner om de som varit en del av vår studie, då möjligtvis ålder och kön kan påverka resultatet. Att göra en liknande studie som denna, men med andra liknande fall vore relevant att undersöka. Det för att kunna öka förståelsen och skapa en bredare bild av hur gestaltningen kring bygdens föreställda gemenskap ser ut i nyhetsrapporteringen när ordningen rubbas.

Referenser

- Anderson, Benedict. (1993). *Den föreställda gemenskapen: reflexioner kring nationalismens ursprung och spridning*. Göteborg: Daidalos.
- Berglez Peter (2010) Kritisk diskursanalys. I Mats Ekström & Larsåke Larsson (red.), *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2012). Diskursanalys. I Göran Bergström & Kristina Boréus (red). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Christie, Nils (2001). Det idealiska offret. I Malin Åkerström & Ingrid Sahlin (red.) *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur
- Dahlin-Ivanoff, Synneve (2015). Fokusgruppsdiskussioner. I Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber
- Demker, Marie & Duus- Otterström, Göran (2011). *Det individuella brottet? Offer och förövare i svenska medieberättelser 1965 - 2005*. Statsvetenskaplig Tidskrift 2011, årg 113 nr 1. Göteborg: Göteborgs universitet. Statsvetenskapliga institutionen.
- Fairclough, Norman (2010). *Critical Discourse Analysis. The Critical Study of Language*. Edinburgh: Pearson Education Limited
- Falu tingsrätt dom 2008-10-06 i mål nr B 1032-08
- Forsberg, Anette (2012) Döden i nyhetstappning. I Anja Hirdman (red.) *Döden i medierna: våld, tröst och fascination*. Stockholm: Carlsson
- Ghersetti Marina (2012) Journalistikens nyhetsvärdering. I Lars Nord & Jesper Strömbäck (red.), *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur
- Göta hovrätt dom 2016-02-08 i mål nr B 3402-15
- Hogan, N. S., & Schmidt, L. A. (2002). Testing the grief to personal growth model using structural equation modelling. *Death Studies*.
- Hovrätten för nedre Norrland dom 2018-05-17 i mål nr B 292-18
- Hudiksvalls tingsrätt dom 2018-02-15 i mål nr B 1071-17
- Höijer, Birgitta (2008). Sociala representationer i medietexter. I Mats Ekström (red). *Mediernas språk*. Malmö: Liber AB
- Kalmar tingsrätt, dom 2000-09-25, mål nr: B1211-00
- Lindgren, Simon & Lundström, Ragnar (2010). *Ideala offer, och andra: konstruktioner av brottsutsatta i medier*. Malmö: Gleerup

Lundin, Tom. (2006). Katastrofpsykiatri och sena stressreaktioner. I Johan Cullberg (Red.), *Kris och utveckling*. Stockholm: Natur och Kultur.

Overholser, J., Range, L. & Silverman, E. (1994). Bereavement from suicide as compared to other form of bereavement. *Omega*.

Pollack, Ester (2008) Medier och brott. I Pär Anders Granhag & Sven-Åke Christianson (red.), *Handbok i rättspsykologi*. Stockholm: Liber.

Skaraborgs tingsrätt dom 2015-11-17 i mål nr B 1902-15

Thompson, John B. (2001). *Medierna och moderniteten*. Göteborg: Daidalos.

Todorov, Tzvetan (1975[1973]). *The fantastic: a structural approach to a literary genre*. Ithaca, N.Y: Cornell University Press

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

Østgaard, Einar (1968). *Nyhetsvärdering: [massmedia och nyhetsförmedling]*. Stockholm: Wahlström & Widstrand

Bilagor

Fallet i Blomberg

Aftonbladet 2015-06-15 *Alla ville hedra Lisa - Kyrkan i Skövde fylld till sista raden*

Aftonbladet 2015-10-23 *Rädslan finns kvar i bygden*

Skaraborgs Allehanda 2015-06-15 *Många tände ljus för Lisa*

Skaraborgs Allehanda 2015-07-28 *Ständig oro och massor av frågor*

Fallet i Njutånger

Aftonbladet 2017-05-18 *“Alltid älskad, aldrig glömd” Hundratals samlades för att hedra Tova Moberg, 19*

Hudiksvalls tidning 2017-05-19 *Manifestation med mycket känslor*

Hudiksvalls tidning 2017-11-25 *Kyrkan öppnar inför Tova Mobergs mordrättegång*

Fallet i Orrefors

Aftonbladet 2000-09-08 *TRAGEDIN I ORREFORS “Vi måste tro att såren kan läkas” Men deras dotter vågar inte gå ut när det är mörkt*

Barometern 2000-06-04 *Polisen ställdes mot väggen - Orreforsborna samlades för frågor kring Karolina Johanssons död*

Fallet i Stjärnsund

Aftonbladet 2008-04-13 *“Sorgen är tung i Stjärnsund”*

Aftonbladet 2008-05-09 *“En kantstött idyll”*

Falu-Kuriren 2008-07-21 *“Det värsta jag varit med om”*